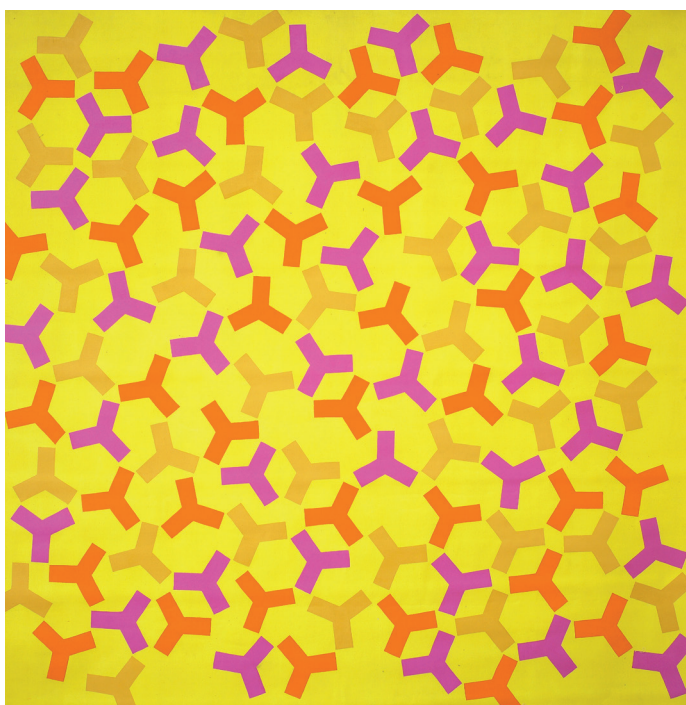

Rosemarie Castoro

Enfocar a l'infinit

Exposició del 9 de novembre de 2017 al 15 d'abril de 2018

Rosemarie Castoro, *Orange Ochre Purple Yellow Y*, 1965. Cortesia de The Estate of Rosemarie Castoro i BROADWAY 1602, Harlem, Nova York

«En l'art funciono com un ésser humà. El que faig és fonamentalment expressar la meva vida... Els meus panells són els meus contenidors.»

Rosemarie Castoro¹

«L'obra de Rosemarie Castoro posa en evidència el vincle subtil que hi ha entre la ment i el cos –gestual, però sobretot disciplinat. La seva força motriu és cinestèsica.»

Lucy Lippard²

Rosemarie Castoro. Enfocar a l'infinit, la primera gran retrospectiva institucional de l'obra de l'artista, se centra en el període que va del 1964 al 1979. Castoro (Nova York, 1939-2015) va desenvolupar la seva carrera en el context del minimalisme i el conceptualisme als Estats Units, des de l'epicentre de l'avantguarda novaïorquesa. L'exposició presenta una mostra exhaustiva de la seva obra i posa en relleu la diversitat d'una pràctica artística que inclou pintura abstracta, art conceptual, accions performatives, poesia, escultura, instal·lacions i land art. També s'hi analitza el context del seu treball, les col·laboracions amb creadors coetanis de tots els àmbits, com Carl Andre i Yvonne Rainer, el seu activisme –on destaca el paper que va tenir a l'Art Workers' Coalition– i la seva relació amb el feminisme.

Castoro va iniciar la seva trajectòria en el camp de les arts gràfiques, però de seguida es va interessar per la dansa; després es va decantar per la pintura i més endavant per l'escultura. La importància de la dansa com a referent es posa de manifest en els diaris de l'artista, on hi ha nombroses fotografies performatives d'ella amb les seves obres. En aquest sentit, l'exposició subratlla la tendència de Castoro a barrejar mitjans –s'autodenominava «pintoraescultora»– i evidencia, examinant el conjunt de la seva carrera, com algunes figures clau del minimalisme encara no han rebut l'atenció que mereixen, sobretot les artistes dones que participaven en un moviment sovint identificat com a essencialment masculí. En paraules de Lucy Lippard, Castoro forma part del grup de dones artistes que «va subvertir el minimalisme en el seu propi terreny».³

¹ Totes les citacions de Rosemarie Castoro estan extretes dels seus diaris en gran part inèdits, i corresponen als escrits entre 1969 i 1978.

² Lucy Lippard: «Rosemarie Castoro: Working Out», *Artforum* (estiu 1975), p. 60.

³ Lucy Lippard: «From Eccentric to Sensuous Abstraction: An Interview with Lucy Lippard», a Susan L. Stoops (ed.): *More Than Minimal: Feminism and Abstraction in the '70s*. Waltham (MA): Rose Art Museum, Brandeis University, 1996, p. 30.

«Entre 1964 i 1965, Castoro feia obres abstractes amb formes gestuals però que encaixaven com peces de mosaic, que van evolucionar cap a una unitat bàsica en forma d'«Y» i després en tires o franges, com rajos de llum que s'entretreixien en l'espai.»

Lucy Lippard⁴

Nascuda a Brooklyn en el si d'una família italoamericana, Castoro va viure i treballar a Nova York tota la vida. A finals dels cinquanta, va començar a estudiar art al Pratt Institute i va ingressar al New Dance Group, on es va formar com a ballarina i coreògrafa. Quan encara estudiava, va conèixer el director de cinema experimental Hollis Frampton i l'artista Carl Andre, amb qui es va casar el 1963 (es van divorciar el 1970). Castoro va començar la seva carrera com a dissenyadora gràfica, i d'aquí la importància del dibuix en la seva obra. Un cop graduada al Pratt Institute, i atesa la manca d'oportunitats en el camp de la coreografia, la pintura li va obrir un nou horitzó per desenvolupar les seves idees com a artista independent. Les seves primeres obres de maduresa, de 1964-1965, són pintures executades sobre teles quadrades, al principi amb mosaics pictòrics construïts amb la forma «Y» i després amb les formes «Y» disposades geomètricament sobre un fons monocolor: la composició mínima amb el potencial d'infinites repeticions (la primera manifestació del tema de l'infinít en l'obra de Castoro). Les pintures es caracteritzen pels colors intensos disposats en contrastos cromàtics pròxims o oposats, un colorisme que va merèixer els elogis de Frank Stella. Castoro va fer amistat amb la pintora Agnes Martin, de qui aquestes pintures minimalistes traspuen una certa influència en la precisió d'execució i en el dibuix en llapis.

A mesura que la pintura de Castoro va anar evolucionant, l'artista va fracturar la forma «Y» en ratlles amples o barres, un motiu que es distribuïa per tota la tela: ja fos en composicions aleatòries d'aparença caòtica, en petits grups superposats o bé seguint determinades pautes gràfiques. Si entenem que la figura «Y» representa el cos, podem mantenir l'analogia antropomòrfica considerant que les barres representen cossos o demarcacions de peus, com a *Gray Purple Feet* (1965). La relació de la pintura amb la dansa es posa de manifest en aquesta consideració dels cossos en l'espai i la seva traducció gràfica en una esquemàtica notació de dansa.

⁴Lippard (1975), op.cit, p. 60.

«Les pintures de Rosemarie Castoro, que al primer cop d'ull semblen camps de color trencats per estranyes formes aleatòries d'un altre color, van revelant gradualment una estructura subjacent que és la font de la seva cohesió. De l'interior d'aquesta estructura, racional i pautaada, en sorgeix una immensa varietat de formes semblants, i és la racionalitat d'aquestes formes el que deixa lliure l'artista per explorar les possibilitats sensorials del color.»

E. C. Goossen⁵

Des de 1966, Castoro va començar a emfasitzar en la seva pintura les formes geomètriques irregulars i aparentment aleatòries creades a partir de les superposicions o «interferències» d'una «barra» sobre l'altra. Aquestes obres exploren subtils tonalitats cromàtiques intermèdies i contrastos pròxims que, amb la seva organització formal, intensifiquen les qualitats òptiques de les obres. Aquest treball es va incloure en l'exposició col·lectiva *Distillation*, comissariada el 1966 per E. C. Goossen a l'Stable Gallery i la Tibor de Nagy Gallery de Nova York, una de les dues mostres comissariades per Goossen que van contribuir a definir el minimalisme com a moviment.

Dues sèries pictòriques de finals dels seixanta indiquen l'ús creixent dels sistemes per part de Castoro i el seu desplaçament cap a l'art conceptual. Pròximes a les abstraccions monocromes, les pintures denominades *Inventory* emulen la seva pràctica dibuixística amb l'ús de línies diagonals per enregistrar el mesurament de l'espai o una trobada amb algun amic artista, com a *Portrait of Sol Lewitt with Donor and Friends - Oct 3, 1968*. D'altres sèries complementàries són les obres amb prismacolor executades amb tinta, en les quals Castoro construïa denses superfícies a força de repetir línies. La importància de la línia, implícita en el dibuix amb llapis que es veu sota la superfície de les seves primeres obres, se situa a primer terme en aquestes pintures.

⁵ E. C. Goossen: «Distillation: a joint showing», *Artforum*, vol. 5, núm. 3 (novembre 1966), p. 31-33.

«De vegades m'observo a mi mateixa en el temps enregistrant les meves activitats amb un cronòmetre.»

Rosemarie Castoro

Durant més de dos anys, Castoro es va distanciar de la pintura i va produir art conceptual amb una diversitat de mitjans, incloent-hi performances i accions dutes a terme a l'estudi i al carrer, poesia concreta i instal·lacions. Aquestes obres plasmen la intersecció d'una preocupació pel temps i l'espai en l'obra de l'artista. També va ser en aquest període que Castoro es va implicar en l'activisme a través de l'Art Workers' Coalition, que es reunia al seu estudi del número 151 de Spring Street. La seva obra més obertament política, el poema concret *A Day in the Life of a Conscientious Objector* (1968-1969), es va presentar com una instal·lació de diapositives i àudio a la Dwan Gallery el 1969 i va revelar la inclinació de l'artista cap al concepte d'«intermèdia». Per a aquesta obra, Castoro va escriure un poema durant una hora diària, començant una hora més tard cada dia, durant 24 dies. La peça és una complexa reacció a un moment molt tens de la història recent dels Estats Units. Malgrat el seu compromís polític, Castoro va rebutjar d'involucrar-se a fons en el feminisme, que considerava restrictiu i una forma de «segregació». També va crear una sèrie d'obres cronometrades on enregistrava les seves rutines diàries i la durada de cada tasca, parant una atenció obsessiva al temps.

Entre 1969 i 1970, Castoro va participar en tres exposicions comissariades per Lucy Lippard i en una sèrie d'accions al carrer titulades col·lectivament *Street Works*, organitzades per John Perreault i Marjorie Strider, que es van dur a terme en dies concrets entre el març i el desembre de 1969. A *Ariadne's Trail*, realitzada el mes de març per a la *Street Works I*, Castoro va lligar un pot de pintura a la seva bicicleta i va circular pels carrers deixant-hi un rastre de pintura. En el cas d'*Atoll*, per a *Street Works II*, l'artista va envoltar una illa de cases amb cinta adhesiva a les voreres per obrir un forat conceptual al bell mig de Manhattan. La seva contribució a *Street Works V*, al desembre, va consistir a desplegar un gran rotllo d'alumini al Soho per a una preformance que va titular *Gates of Troy*. El 1969, va partir conceptualment la Paula Cooper Gallery amb una línia de cinta adhesiva, un tipus d'obra que va denominar «esquerdes», com a aportació a una exposició comissariada per Lippard. *Seattle Cracking* reprenia aquesta idea a més gran escala per a una de les exposicions *Numbers* de Lippard, la titulada *555,087*, al Seattle Art Museum. Per a la mostra *955,000*, que es va fer a Vancouver el 1970, Castoro va produir *Room Revelation*, una sala quadrada amb una bombeta a terra que s'encenia lentament amb la presència de l'espectador.

«Tots els meus problemes giren entorn de l'espai? Fa temps, el temps era el meu problema. Ara, l'espai. Vull esculpir l'espai. Estic esculpint l'espai.»

Rosemarie Castoro

El 1970, Castoro va començar a desenvolupar panells recolzats directament a terra que ocupaven l'espai de l'espectador. Les superfícies eren de guix aplicat amb escombra, i després Castoro les cobria ombrejant-les amb grafit, de manera que les obres combinen pintura, escultura i dibuix. Quan l'artista afirma «els meus panells són els meus contenidors», deixa ben clara la seva relació amb el cos. Aquest caràcter de «decorats per al cos» es referma encara més quan observem les nombroses fotografies que l'artista en va fer i que va enganxar als seus diaris, on se la veu adoptant poses de dansa dins les seves obres o actuant-hi amb cordes al davant. Castoro escriu en un dels seus diaris: «Visc en la brutícia... Tinc l'estudi cobert de grafit... Em rebolco, corro, em deixo caure davant d'un oceà de grafit. Les pintures són el lloc on t'observes. Les pintures són reflexos. Són les manifestacions de la sexualitat.»

Aquests panells van anar adquirint una escala i un caràcter gairebé arquitectònics que, tot i mantenir un origen en la pintura, acostaven l'obra de Castoro a l'escultura minimalista. Es van mostrar el 1971 en el marc de la primera exposició individual de l'artista. Un any més tard, en va exposar una segona sèrie juntament amb relleus de pinzellades.

«M'entortolligava amb cordes i em penjava a mig aire. La meva obra s'està adaptant a totes aquestes coses.»

Rosemarie Castoro

L'última sala de l'exposició evoca el *loft* on Castoro tenia l'estudi: s'hi emula l'efecte de cub blanc que ella hi va crear i s'hi apleguen les seves «obres d'estudi» i maquetes a petita escala. Als anys setanta, l'artista es va dedicar a explorar l'abstracció postminimalista a través d'escultures de resina epoxi amb fosques superfícies pictòriques, sovint penjades del sostre, entre les quals destaca la gran instal·lació *Land of Lads* (1975). El fons blanc que les envoltava conferia a aquestes obres un acusat relleu i posava en evidència la seva relació continuada amb el dibuix subratllant-ne les línies orgàniques.

A mitjans dels setanta, Castoro va començar a produir obres amb fusta. Inicialment eren intervencions efímeres en el paisatge, com en el cas de *Georgia Branch Dance* (1974), que l'artista descrivia com un «dibuix escultòric» malgrat l'al·lusió a la dansa, i més endavant instal·lacions escultòriques com *Beaver's Trap* (1977-1978), «La trampa del castor», un joc de paraules amb la traducció anglesa del seu cognom. També va construir instal·lacions monumentals per a emplaçaments urbans com *Trap-a-Zoid* (1978). Es tracta d'obres que aborden la percepció a través de la perspectiva i d'una recessió realçada, un exemple més del tema de l'infinit en l'obra de Castoro. Cap al final de la dècada, va iniciar una sèrie d'escultures denominada *Flashers*, unes peces totèmiques d'acer o formigó que comportaven una exposició corporal.

Castoro va continuar treballant i experimentant amb diverses formes artístiques, incloent-hi la dansa, fins al final de la seva carrera. També va mantenir el seu compromís amb l'activisme, i va contribuir a la fundació de l'associació HIV Art Network (HAN). Va morir el 2015.

Exposició organitzada i produïda pel MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona.

Comissària:

Tanya Barson

Publicació

Rosemarie Castoro. Enfocar al infinit. Amb assajos de Tanya Barson, Anna Lovatt, Melissa Feldman i Lucy Lippard, i una àmplia selecció d'obres i documentació de l'artista. Aproximadament 179 imatges. Barcelona: MACBA, 2017. 164 p. Edicions en castellà i anglès.

Visites comentades

(a partir del 8 de novembre)
Incloues en el preu de l'entrada
Consulteu horaris i idiomes a
www.macba.cat

Parlem de...

Rosemarie Castoro

A càrrec de Tanya Barson i Mariana Cánepa
Dissabtes 11 de novembre
i 9 de desembre, 18.30 h
Sales del museu. 5 €
Venda d'entrades a
www.macba.cat

Conferència-performance

Yvonne Rainer: The Concept of Dust

A càrrec d'Yvonne Rainer
Dimarts 19 de desembre,
19 h. Auditori Meier. 5 €
Entrada combinada
conferència i dansa: 17 €
Venda d'entrades a
www.macba.cat

Dansa

**The Concept of Dust:
Continuous Project – Altered
Annually (2014)**

Coreografia i interpretació
d'Yvonne Rainer *et al.*
Dimecres 20 de desembre,
20 h. Teatre CCCB. 15 €
Entrada combinada
conferència i dansa: 17 €
Venda d'entrades a
www.macba.cat

Horaris

Dilluns, dimecres, dijous
i divendres, d'11 a 19.30 h
Dimarts no festius, tancat
Dissabtes, de 10 a 20 h
Diumenges i festius,
de 10 a 15 h

L'entrada del museu té validesa
durant un mes. Activeu-la a
la recepció i torneu tantes
vegades com vulgueu.

MACBA

**Museu d'Art Contemporani
de Barcelona**

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
www.macba.cat

Segueix-nos

#RosemarieCastoro

Amb el suport de

Mitjans col·laboradors

